

Venäjä

Venäjän taloudessa kasvanut lähinnä yksityinen kulutus. Rosstatin tuoreiden tietojen mukaan ensimmäisen neljänneksen vaisu BKT-lukema (kasvua 0,5 % vuodentakaisesta) johtui siitä, että sekä kotimainen kysyntä että vienti kehittyivät samanaikaisesti huomattavasti aiempaa heikommin. Arvonlisäveron korotus vuoden alussa on osaltaan painanut kertaluonteisesti kotimaista kysyntää.

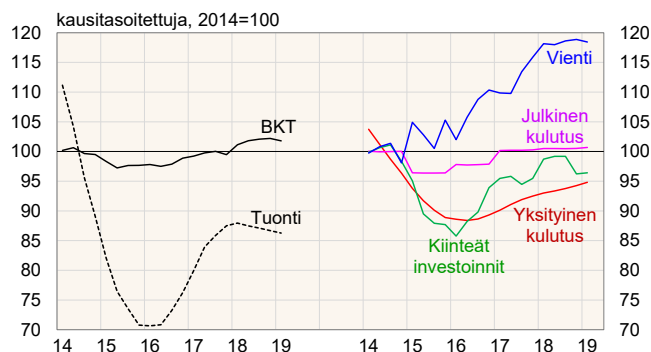
Viennin määrän muutaman vuoden ajan kestänyt huomattava kasvu tasaantui viime vuonna ja kääntyi lieväksi laskuksi tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Viennin määrä oli ensimmäistä kertaa kolmeen vuoteen hieman pienempi kuin vuotta aiemmin. Se on kuitenkin kasvanut lähes viidenneksellä vuodesta 2014.

Yksityinen kulutus on toipunut vuoden 2015 putoamisestaan vähitellen viimeisen kahden vuoden aikana. Elpyminen on jatkunut tänä vuonna, joskin tahti hidastui vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Vähittäiskaupan viime kuukausina verkkaisemmaksi käynyt kasvu viittaa siihen, että kulutuksen elpymistahti on voinut vaimentua edelleen. Yksityistä kulutusta oli ensimmäisellä neljänneksellä puolisoista prosenttia vuodentakaisesta enemmän, mutta vieläkin viitisen prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014. Julkisen kulutuksen kasvu pysyi ensimmäisellä neljänneksellä viime vuoden hyvin matalissa lukemissa.

Kiinteät investoinnit elpivät myös vuoden 2015 romahduksestaan noin kahden vuoden ajan, mutta nousu tasaantui viime vuonna. Viime vuoden loppukuukausien hyvin heikon kehityksen seurauksena investoinnit olivat tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vuodentakaisesta pienemmät, ensi kertaa kolmeen vuoteen. Investointeja tehtiin muutama prosentti vähemmän kuin vuonna 2014.

Tavaroiden ja palvelujen tuonti Venäjälle on hieman supistunut muutaman viimeisen vuosineljänneksen aikana. Tuontia oli määrältään ensimmäisellä neljänneksellä hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin ja noin 14 % vähemmän kuin vuonna 2014.

BKT:n, tuonnin ja kysyntäerien reaalin kehitys 2014–2019

Lähde: Rosstat.

Venäjän ulkomaankauppa supistunut hieman. Keskuspankin maksutasetietojen mukaan Venäjän tulot tavaroiden ja palvelujen viennistä vähenivät vuoden toisella neljänneksellä pari prosenttia vuodentakaisesta. Tilanne oli tällainen viimeksi vuoden 2016 syksyllä. Vientitulojen supistuminen juontuu lähinnä energiasektorilta, jonka vientihinnat ovat tänä vuonna olleet alempana kuin vuotta aiemmin.

Venäjän tavara- ja palvelutuonnin menot ovat viime vuoden kesästä lähtien olleet suunnilleen samansuuruiset kuin vuotta aiemmin, ja tilanne jatkui samanlaisena myös tämän vuoden toisella neljänneksellä. Heikko kehitys koskee etenkin tavaroiden tuontia, mutta myös palvelujen tuonnin, mm. venäläisten matkailumenojen, osalta kasvu on ollut hyvin hidasta.

Vaikka vientitulojen lievä lasku supistikin Venäjän vaihtotaseen ylijäämää hieman vuoden toisella neljänneksellä, ylijäämä oli tuonnin heikon kehityksen johdosta viimeksi kuluksen neljän vuosineljänneksen aikana edelleen suuruudeltaan lähes 7 % suhteessa BKT:hen.

Venäjän tuontimenojen kehitys 2007–2019

Lähde: Venäjän keskuspankki.

Yksityisen pääoman virta Venäjältä ulkomaille lisääntynyt. Alustavien maksutasetietojen mukaan pääomavirrat Venäjän yksityisen sektorin ja ulkomaisten välillä suuntautuivat kokonaisuutena nettomääräisesti edelleen tuntuvasti ulkomaille tämän vuoden toisella neljänneksellä. Nettovirta ulkomaille syveni viimeisen neljän neljänneksen osalta lähes viiteen prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä johtui lähinnä pankkisektorin pääomavirroista, kun taas yrityssektorin ulkomaille suuntautuva nettopääomavirta pysyi noin kahdessa prosentissa BKT:stä.

Suorien sijoitusten virta ulkomailta Venäjän yrityssektorille on säilynyt viimeisen neljän neljänneksen aikana hyvin pienenä eli noin puolessa prosentissa BKT:stä. Vastaava suhdeluksien yritysten Venäjältä ulkomaille tekemiä suoria sijoituksia oli noin 1,5 % BKT:stä, vaikka lukema onkin hieman pienentynyt. Toinen suhteellisen merkittävä yrityssektorin pääomavirta koostuu luotoista. Niiden osalta yritykset ovat jatkaneet ulkomaisten velkojensa takaisinmaksuja melko tasaiseen tahtiin ja toisaalta pienentäneet ulkomaankauppaan liittyviä saataviaan ulkomailta varsin tuntuvasti.

Kiina

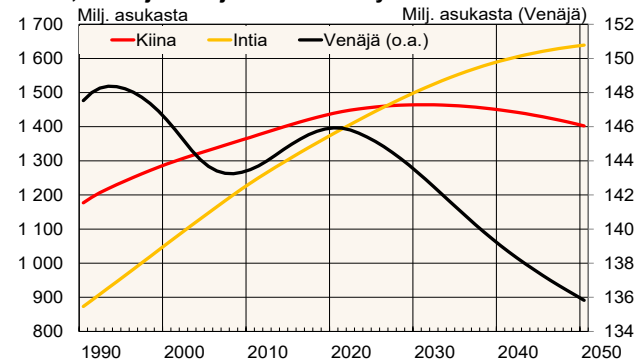
Intia nousee Kiinan ohi maailman väkirikkaimmaksi valtioksi vuoden 2027 paikkeilla. YK:n kesäkuussa julkaiseman väestöennusteen mukaan maailman väkimäärä nousee nykyisestä 7,7 miljardista 8,5 miljardiin ihmiseen vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2050 maailman väestön arvioidaan olevan jo melkein 10 miljardia, mutta väestökehitys eri alueilla on erittäin epätasaista.

Väestömäärä kasvaa absoluuttisesti lähivuosikymmeninä eniten Intiassa, Nigeriassa ja Pakistanissa. YK arvioi Intian ohittavan Kiinan maailman väkirikkaimpana maana vuoden 2027 paikkeilla. Kiinassa on tällöin noin 1 460 miljoonaa asukasta eikä väestömäärä tästä enää juuri kasva, vaan se kääntyy laskuun jo 2030-luvun alkupuolella. YK arvioi Kiinassa asuvan tällä hetkellä runsaat 1 430 miljoonaa ja Intiassa vajaat 1 370 miljoonaa asukasta. YK:n arviot ovat jonkin verran suurempia kuin kansallisten tilastoviranomaisten luvut (Kiinalle 1 395 miljoonaa vuoden 2018 lopussa ja Intialle 1 332 miljoonaa maaliskuussa 2019). IMF:n väestöarvio pohjautuu kansallisiin lukuihin ja sen mukaan Intia ohittaa Kiinan maailman väkirikkaimpana maana jo vuonna 2023.

Vaikka Yhdysvaltojen väkiluvun, joka on tällä hetkellä 329 miljoonaa, ennustetaan kasvavan koko kuluvan vuosisadan ajan, menettää se nykyisen kolmanneksi suurimman maan asemansa Nigerialle vuosisadan puoliväliin mennessä. Tällä hetkellä Venäjä on väestömäärältään yhdeksänneksi suurin maa, mutta se tippuu kymmenen suurimman joukosta alle parinkymmenen vuoden sisällä.

Väestökehitys ja ikääntyminen aiheuttavat suuria yhteiskunnallisia haasteita niin Kiinassa kuin Venäjällä. Molemissa maissa huoltosuhde (ei-työikäisten suhde työikäisiin) nousee nopeasti. Eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmät sekä niiden rahoitus vaatisivat molemmissa maissa uudistuksia.

Kiinan, Intian ja Venäjän väestökehitys 1990–2050

Lähde: UN World Population Projections 2019

Hiili dominoi yhä Kiinan energiapalettia, mutta sen osuus energian kulutuksesta vähenee. Öljy-yhtiö British Petroleum julkaisi kesäkuun lopulla vuosittaisen laajan tilastokatsauksensa kansainväliseen energiantuotantoon

ja -kulutukseen sekä kauppavirtoihin. Tilastojen mukaan Kiina kasvatti edelleen asemaansa maailman suurimpana energian kuluttajana.

Viime vuonna Kiina vastasi kolmasosasta maailman energian kulutuksen kasvua. Kiinan kulutuksen kasvusta noin neljäsosa oli peräisin öljystä, kaasusta ja uusiutuvista kustomista. Myös hiilen sekä ydin- ja vesivoiman käyttö kasvoi, mikä vastasi yhteensä lopusta neljäsosasta.

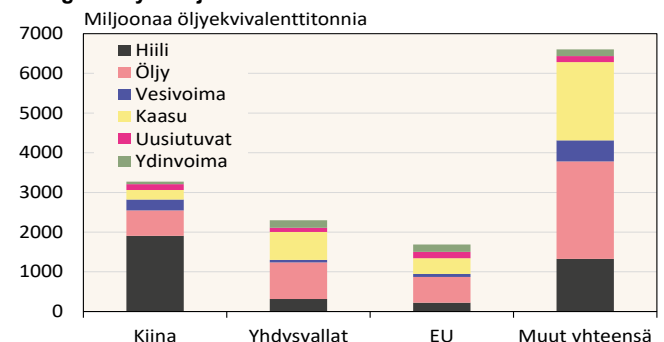
Hiili on edelleen Kiinan selvästi tärkein energiamuoto ja maa käyttää sitä yhtä paljon kuin koko muu maailma yhteensä. Vaikka uusia hiilivoimaloita avataan edelleen, hiilen merkitys energianlähteenä on hitaasti supistunut. Hiilen osuus Kiinan energian kulutuksesta oli 72 % vuonna 2008, mutta viime vuonna enää 58 %. Kiinan sähköntuotannosta hiili kattaa kaksi kolmasosaa. Suuri osuus juontuu siitä, että maalla on runsaasti hiiltä. Tästä huolimatta se on viimeisen kymmenen vuoden aikana joutunut alkamaan ostaa hiiltä muista maista. Vaikka ulkomailta tuotu määrä on omaan tuotantoon suhteutettuna suhteellisen vähäinen (nettotuonti oli 7 % tuotannosta vuonna 2018), Kiinasta on tullut maailman suurin hiilen tuojaa.

Kiina on edelleen maailman 8. suurin öljyntuottaja, vaikka tuotanto on supistunut vuodesta 2015. Öljynkulutus on kasvanut nopeasti ja Kiina joutuu tuomaan runsaasti öljyä ulkomailta (ks. [BOFIT Viikkokatsaus 15/2019](#)). Kaasun tuotanto puolestaan kaksinkertaistui vuodesta 2008 vuoteen 2018 ja Kiina oli viime vuonna maailman 6. suurin kaasuntuottaja. Vielä vuonna 2008 maa tuotti yhtä paljon kaasua kuin kulluttu, mutta kulutus on kasvanut selvästi tuotantoa nopeammin. Kiina toi viime vuonna kaasua maailman neljänneksi eniten putkia pitkin (valtaosa Turkmenistanista) ja nesteytettyä kaasua toiseksi eniten, mistä noin 40 % tuli Australiasta.

Vesivoimalla tuotettua energiaa Kiina käyttää selvästi maailman eniten (osuus lähes 30 % maailman vesivoimasta). Myös uusiutuvissa energialajeissa Kiina on maailman suurin tuottaja ja se kasvattaa etenkin tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa hyvin nopeasti. Viime vuonna lähes puolet maailman uusiutuvan energian tuotannon kasvusta tapahtui Kiinassa.

Ydinvoiman tuotannon Kiina on nelinkertaistanut kymmenessä vuodessa. Tästä huolimatta ydinvoiman rooli energiapaletissa on varsin vaatimaton. Sähköntuotannosta se kattaa vain 4 %, kun uusiutuvan energian osuus on 9 %.

Energian käyttö lajeittain vuonna 2018

Lähteet: BP Statistical Review of World Energy 2019 ja BOFIT